

Π Α Λ Η Ε Σ Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν 25 ην
Νοεμβρίου, 1973, ήμέραν ΚΥ -
Ρ Ι Α Κ Η Ν καί ὥραν 20.05-2035

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ καί ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ-
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδᾷ ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Εέρεις τί θά ἤθελα νά συζητήσωμε ἀπόψε ἀγαπητέ μου Δημήτρη;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποῦ νά ξέρω Γιάνγκο τί πέρασε ἀπό τό μυαλό σου ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιά μερικά εἶδη, μερικά ἀντικείμενα, κάποια ἐξαρτήματα πού
ἔχουνε σήμερα σχεδόν ἐξαφανισθεῖ, ἐνῶ ἄλλοτε βρισκόντουσαν
σέ κοινή χρῆσι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐχεις κανένα τέτοιο εἶδος ὑπ' ὄφει σου ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πρῶτα πρῶτα τό μαστοῦνι. Βλέπεις κανέναν νά κρατᾷ σήμερα
μαστοῦνι, ἐκτός ἀπό κανέναν γέρο πού δέν μπορεῖ νά στηρι-
χθῆ στά δού του πόδια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐχεις δίκαιο.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ὁμως ἄλλοτε, σέ χρόνια παλαιότερα, δέν ὑπῆρχε νέος πού
νά μήν κρατᾷ μαστοῦνι. Ἀλήθεια, μήπως τυχόν ἔχεις ὑπ' ὄ-
φει σου ἀπό ποιά ἡλικία ἄρχιζαν οἱ νέοι νά κρατᾷνε μαστού-
νια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά σοῦ πῶ. "Ἄν κρίνω ἀπό τόν ἑαυτό μου καί ἀπό τούς παληούς
μου φίλους, μόλις τελειώσαμε τό Γυμνάσιο καί γίναμε φοιτη-
ταί, εἴχαμε τήν ἀξίωσι νά μᾶς θεωροῦνε ἀκαδημαϊκούς πολί-
τες καί οἱ πατεράδες μας, γιά νά τό ἐπισημοποιήσουν αὐτό
μᾶς προσέφεραν γιά πρῶτο δῶρο τῆς φοιτητικῆς ζωῆς, ἕνα μα-
στοῦνι καί μιᾷ ταμπακέρα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ταμπακέρα εἶπες ; Σιγαροθήκη δηλαδή ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σιγαροθήκη. Αυτό ήτανε σαν να μας έλεγαν οι πατεράδες μας: Τώρα που είσαστε αναδημαϊκοί πολίτες, μπορείτε και να καπνίζετε.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Έπισημος ή άδεια, γιατί φαντάζομαι ότι θα καπνίζατε και νωρίτερα, ανεπίσημα και κρυφά από τους γονείς.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κυρίως κρυφά.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Όπως δήποτε. Να δύο είδη λοιπόν που ήτανε σε μεγάλη χρηση σαράντα πενήντα χρόνια πριν και σήμερα έχουνε εξαφανισθει : Τό μαστοϋνι και ή ταμπακέρα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κυρίως τό μαστοϋνι. Δεν μποροϋσε να νοηθη νέος χωρίς μαστοϋνι σε χρόνια παλαιότερα. Στο Πανεπιστήμιο, οι φοιτηταί μπαίναμε με τά μαστοϋνια ~~στα παραδοσιακά~~ στις παραδόσεις θεωρούσαμε τό μαστοϋνι σαν απαραίτητο ~~είδος~~ δείγμα άνδρισμοϋ και αξιοπρεπείας. Θυμάμαι ένα σχετικό επεισόδιο στο προαύλιο του Πανεπιστημίου. Κάποιος φοιτητής ειχε ξεχάσει τό μαστοϋνι του και κάποιος άλλος, του ειπε : Που ειναί τό μαστοϋνι σου Γιάννη ; Δεν εισαι άντρας ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Από τό μαστοϋνι λοιπόν εκρίνετο ο άνδρισμός των νέων ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι από κάτι άλλο που θα σου φανη παράξενο Γιάννη.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Από τό φυτίλι του αναπτήρα. Τότε δεν υπήρχαν οι σημερινοί μηχανικοί αναπτήρες, πολυτελέστατοι με άεριο, μά κάτι σιδερικά με τσακμακόπετρα και φυτίλι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ουτε καν αναπτήρες με βενζίνα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βενζίνα ; Ουτε καν για καθάρισμα των ρούχων δεν χρησημοποιούσανε τέτοιο είδος οι άθηναϊοι, αλλά μόνο τσουένι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τσουένι ; Που τό θυμήθηκες τό τσουένι ; Να, ένα άλλο είδος που έχει εξαφανισθει στην εποχή μας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνο τό τσουένι ; Που την βάζεις την μαντένια ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βρέ, νά κι' άλλο είδος πού εξαφανίσθηκε : 'Η Μαντένα ! Δέν υπήρχε άνδρας πού νά μήν είχε στό τσεπάκι του γιλέκου του, έναίνο τό μικρό σωληνάριο, σάν τό κραγιόνι τών χειληών μαύρο καί σκληρό, γιά τό μουστάκι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό θυμάμαι. Κι' ένας άνδρας πού ήθελε νά περιποιηται τήν καλλονή του, έβγαζε καί στόν δρόμο ακόμη αυτό τό μαύρο γυαλιστερό κραγιόνι, γιά νά πασαλείβη τό μουστάκι του καί νά τό κρατά ίσιο, κολλητό καί σκληρό. Κι' άλλο ένα εξάρτημα τής άνδρικής καλλονής πού χάθηκε τελείως στήν εποχή μας, είναι οί μυστακοδέτες. Τούς θυμάσαι τούς μυστακοδέτες ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τούς θυμάμαι βέβαια. Κάθε αξιοπρεπής άνδρας, όταν ξυπνούσε τό πρωί, άφου πλενότανε, φρόντιζε νά ξυριστή καί νά φορέση ένα μυστακοδέτη από τ'αυτιά, γιά νά του κρατάη σιδερωμένο τό μουστάκι του. Μέ τόν μυστακοδέτη ντυνότανε, μέ τό μυστακοδέτη έπαιρνε τό πρωινό του, διάβαζε τήν πρώτη του έφημερίδα καί δέν τόν έβγαζε παρά τήν στιγμή πού έφευγε από τό σπίτι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σχετικώς, έχει διασωθει στους παλαιούς άθηναίους κι' ένα κοροΰδευτικό τετράστιχο πού τραγουδοΰσαν τά παιδιά σε μία μεσόκοπη μαμή πού κατοικοΰσε στό Μεταξουργείο. 'Η κατομοΰρα είχε τήν άτυχία νά έχη στό επάνω της χειλος μερικές τρίχες σάν μουστάκι. Καί τά παιδιά τής τραγουδούσανε :

Κοιώνα μου Παρασιευή - πολλά πολλά τά έτη σου
καί σε φαντάζομαι πρωί - μέ τόν μυστακοδέτη σου.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ο μυστακοδέτης, ήτανε υπεραπαραίτητο εξάρτημα τής άνδρικής τουαλέττας, άφου μπορούσε μία γυναίκα νά προσφέρει σάν δώρο σ'έναν φίλο ή συγγενή, ένα μυστακοδέτη πολυτελείας μέ μεταξωτό δικτυωτό, μεταξωτά κορδόνια καί σκελετό από ταρταροΰγα. Μά γιατί πηγαίνομε τόσο μακριά ; 'Εάν σήμερα βλέπομε σε κάθε δρόμο δύο καί τρία γυναικεία κομμωτήρια

πενήντα χρόνια πρίν, γύρω στά 1920, σ' ὄλη τήν Ἀθήνα δέν ὑπῆρχαν παρά τρία γυναικεῖα κομμωτήρια.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' αὐτά γνωστά καί ἀριθμημένα ὀνομαστικῶς : Τοῦ Βελισαρίου τοῦ Στίνη καί τοῦ Σουβλή, ἐνῶ σέ κάθε ἀνδρικό κουρεῖο, ἐδιάβαζες στό τιμολόγιο : Σιδέρωμα μύστακος, λεπτά πενήντα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Οἱ ἄνδρες θέλανε νά περιποιηθοῦν τήν ἄσχημη καλλονή τους, περισσότερο ἀπό τίς γυναῖκες τήν φυσική τους ὀμορφιά.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί νά σοῦ πῶ Γιάγιο μου ; Ὅσο κι' ἂν τήν ἔζησα ἐκεῖνη τήν ἐποχή τοῦ 1920, ἀφοῦ ἦμουν τότε φοιτητής, δέν μπορῶ νά φαντασθῶ τόν ἑαυτό μου στό κουρεῖο, νά λέω στόν κουρέα μου : Δέν μοῦ πατᾶς κι' ἕνα σίδερο θεμιστοκλή ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πολύ κωμική ἱστορία. Ὅμως, πρίν ἀπό λίγο πού μιλούσαμε γιά τά μαστούνια, θυμήθηκα κι' ἕνα ντοκουμέντο πού ἀποδινύει τήν ὑπαρξί του μαστουνοῦ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ντοκουμέντο ; Τί σοῖ ντοκουμέντο ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Θά τό ξέρης βέβαια καί σύ, μά τό ἔχεις ξεχάσει. Ἐνα δίστιχο τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου, ἕνα δίστιχο πρὸς τό μαστοῦνι του.
 Ποῦ εἶναι ~~ἐκεῖ~~ οἱ καιροί κι' οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι οἱ χρυσοῦ ἕνα καιρό σ' ἐκράταγα καί τώρα μέ κρατᾶς ἐσύ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί μπράβο, τώρα τό θυμήθηκα κι' ἐγώ. Καί νά σκεφθῆς Γιάγιο ὅτι ὑπῆρχαν ἀθηναῖοι πού εἶχανε περάσει ὄλη τους τήν ζωὴ μ' ἕνα καί μόνο μαστοῦνι. Τό εἶχαν ἀπό νέοι καί τό κρατούσανε σάν πολύτιμο κειμήλιο. Ὅμως οἱ περισσότεροι, οἱ πιό ζωροί, τό εἶχανε γιά καμάρι τους ὅτι εἶχανε ἀγοράσει τριάντα καί σαράντα μαστούνια στήν ζωὴ τους.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιατί τόσο πολλά ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σημεῖον ἀνδρισμοῦ. Καυχιότανε ὁ ἀθηναῖος : Ἐμέναπού μέ βλέπεις ἔχω σπάσει πάνω ἀπό σαράντα μαστούνια στά κεφάλια ~~ἐκεῖνων~~ ἐκεινῶν πού μοῦ κάνανε τόν ἔξυπνο καί τόν κάργα.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πολύ σωστά. Τό μπαστοϋνι ήτανε τότε καί πρόχειρο δπλο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί αντιθέσεις πού είχε τότε ή ζωή. Τήν ήμέρα καφενεΐο, πολιτικολογία, πρέφα, γαργιλές, καυγάδες μέ μπαστούνια καί κάρειλες καί τήν νύχτα, καντάδα καί άγιος ό θεός...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί μία άπό τίς καντάδες πού άκουγόντουσαν πολύ συχνά ήτανε καί ή γνωστή : Στά μαϋρα ντυμένη, στά μαϋρα θέ νά 'σαι...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Στά μαϋρα ντυμένη,
στά μαϋρα θέ νά 'σαι
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Νά λοιπόν μερικά είδη καί έξαρτήματα τής παλαιάς έποχής πού έχουν εξαφανισθει σήμερα. Κανένα άλλο είδος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά κουμπωτήρια... Μπορούσε νά ύπάρχη σπίτι χωρίς τρία ή τέσσερα κουμπωτήρια ; Καί δός του καί χανόντουσαν τά κουμπωτήρια γιά τά παπούτσια καί φώναζε ό πατέρας : Ποιός μου πήρε τό κουμπωτήρι μου ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μέ δλο του τό δίκηο. Βλέπεις τήν έποχή εκείνη, δλα τά παπούτσια ήτανε κουμπωτά. Καί τά γυναικειά, άληθινό δράμα, άφου είχανε τό καθένα δεκαπέντε τουλάχιστον κουμπάκια.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σχετικώς μέ τά παπούτσια καί μέ τά κουμπιά τους, έχομε κι' ένα έπάγγελμα πού έχει εξαφανισθει όλοσχερως ~~επαγγελμα~~ στην έποχή μας : Οί τσαγκάρηδες του δρόμου.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Εχεις δίκαίο. 'Αφου κι'έγώ, όταν πρωτοήλθα στην 'Αθήνα, πρόλαβα μερικούς τέτοιους υπαιθρίους τσαγκάρηδες...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρόλαβες μερικούς ; Μά αυτό πού σου λέω έγώ Γιάγιο, είναι καταπληκτικό : Σε κάθε γωνιά δρόμου, υπήρχε κι'ένας τέτοιος τσαγκάρης ή μπαλωματής, όπως τούς αποκαλούσανε, γιατί κυρία τους εργασία ήτανε νά μπαλλώνουνε παπούτσια, νά περνάνε σόλες, νά ράβουνε κουμπιά, νά διορθώνουνε τακούνια καί νά άνοίγουνε στενά παπούτσια. Ένα ξύλινο τραπεζάκι, μέ τά σύνεργα ένα χαμηλό σκαμνάκι καί τό μαγαζί ήτανε έτοιμο.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἡ φτώχεια καί ἡ ἀνέχεια δημιουργοῦσε ἐπαγγέλματα. Μ' ἕναν πάγκο στόν δρόμο, ὁ ὑπαίθριος τσαγκάρης, οὔτε ἐνοίκιο πλήρω-
~~νε~~ νε, οὔτε εἶχε δυσάρεστες δοσοληφίες μέ τίς Ἐφορεῖτες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔτσι εἶναι... Ξέρεις ὅμως ἄλλο ἕνα εἶδος πού ἔχει χαθεῖ
 στήν ἐποχή μας ; Τό στυπόχαρτο...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βέβαια, τό στυπόχαρτο. Ποιός χρησιμοποιεῖ σήμερα στυπόχαρτο,
 ἀφοῦ δέν χρησιμοποιεῖ μελάνι ; Βέβαια στά χαρτοπωλεῖα θά που-
 λᾶνε στυπόχαρτο, μά ποιός τό ἀγοράζει ; Ἄλλως τε σέ ποιό
 γραφεῖο εἶδες ἐκεῖνο τό ἡμικυλιό ταμπόν μέ τό στυπόχαρτο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅταν ἀνακαλύφθηκε τό στυπόχαρτο, πρὸς τά τέλη τοῦ περα-
 σμένου αἰῶνα, ἡ ἀνακάλυψις αὐτή ἐθεωρήθηκε σπουδαιοτάτη. Σκέ-
 φου Γιάννη, ὅτι ἕως τά 1880, ἐδῶ κι' ἐνενηντα χρόνια δηλαδή,
 ὅσοι γράφανε χρησιμοποιούσανε μιὰ μαύρη σκόνη πού τήν ρίχνανε
 στό χαρτί τους, γιά νά στεγνώσῃ τό μελάνι... καί ὕστερα τήν
 ἀδειάζανε πάλι στό μικρό δοχεῖο της... Ἐχῶ διαβάσει σ' ἕνα
 παλαιό περιοδικό τοῦ 1880, μιὰ εἰδησι ἐκπληκτική ; Ἀνεκαλύ-
 φθη εἶδος ἀπορροφητικοῦ χάρτου - ἔτσι τό λέγανε τό στυπόχαρτο-
 ἀπορροφητικό χάρτη, διά τοῦ ὁποίου τό χειρόγραφον στεγνώνει αὐ-
 τομάτως ἀπό τήν ὑγρὰν μελάνην...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάσου κατάπληξις στόν κόσμο καί ἀνακούφισις πού γλύτωνε
 ἀπό τήν στεγνωστική σκόνη.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' ἄλλο εἶδος πού χάθηκε σχεδόν, στήν ἐποχή μας, εἶναι οἱ
 κονδυλοφόροι καί οἱ πέννες.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σωστά. Ποιός γράφει σήμερα μέ κονδυλοφόρο καί πέννα ; Ἀλή-
 θεια, δέν μοῦ λές ; Πότε πρωτοήρθανε τά στυλό στήν Ἀθήνα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θά σοῦ φανῆ παράξενο ἂν σοῦ πῶ ὅτι τά θυμᾶμαι ἐδῶ καί 60
 χρόνια ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἐδῶ καί ἐξήντα χρόνια ; Δηλαδή στά 1913 περίπου ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί. Καί τό θυμᾶμαι ἀπό ἕνα χρονογράφημα τοῦ Ξενόπουλου
 καί ποῦ νομίζεις ; Στό περιοδικό : Διάπλασις τῶν παίδων.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τό παιδικό εκείνο περιοδικό, πού ἐκδίδεται σχεδόν ἑκατό χρόνια τώρα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιά τήν ἀκρίβεια, ἐνενηντα πέντε χρόνια. Μοναδικό παράδειγμα ἐντύπου πού ἐκδίδεται συνεχῶς, χωρίς διακοπή τόσα χρόνια σχεδόν ἕνα αἰῶνα. "Ἐγραφε λοιπόν ὁ Γρηγόριος Ξενόπουλος τότε στά 1912 - 1913 στήν Διάπλασι ; 'Απορῶ γιατί οἱ γάλλοι ἀπεκάλεσαν αὐτό τό νέο εἶδος τῶν κονδυλοφόρων, στυλογράφους. Οἱ ἄγγλοι ὠνόμασαν αὐτό τό νέο εἶδος τῶν κονδυλοφόρων : θάουνται πέν, δηλαδή : Πέννα μέ πηγή, πηγή μελανιοῦ ὑποτίθεται. Οἱ Γάλλοι ἐχρησιμοποίησαν τήν ἑλληνική λέξι : στυλος. Στυλο-γράφος.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τότε λοιπόν πρωτομάθατε στήν 'Αθήνα αὐτό τό νέο εἶδος τῶν κονδυλοφόρων. Φαντάζομαι ὅτι ὅλοι οἱ ἀθηναῖοι, θά φροντίσανε νά προμηθευθοῦν στυλογράφους.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι καί μή σοῦ φαίνεται αὐτό παράξενο. Οἱ πρῶτοι στυλογράφοι πού ἔφθασαν στήν 'Αθήνα, στό παλαιότατο χαρτοπωλεῖο Πάλλη καί Κοτζιά τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, ἦτανε ἄτεχνοι, πρωτόγονοι καί εἶχανε τήν ἰδιοτροπία ἢ τήν καιή συνήθεια νά χύνουν τό μελάνι τους μέσα στίς τσέπες, ὁπότε...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καταλαβαίνω. 'Αντίο σαιάκι, αντίο πουιάμισο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολλοί τούς πετάξανε τούς στυλογράφους φυσικά μ' ὄλο πού ἦτανε πανάκριβοι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πανάκριβοι ; Δηλαδή πόσο κοστίζανε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μή γελάσης : Μιά δραχμή ὁ ἕνας. Μελάνι εἰδικό δέν ὑπῆρχε καί τούς γεμίζαμε μέ κοινό συνηθισμένο μελάνι πού ἦτανε πολύ νερουλό... Φυσικά ὁ στυλογράφος ἔσταζε καί ἀκόμη φυσικώτερα, ἔσταζε μέσα στήν τσέπη. 'Εγώ εἶχα φορτωθεῖ στόν πατέρα μου νά μοῦ ἀγοράσῃ στυλογράφο. 'Ἐμεῖνος ἤθελε μά εἶχε ἀντιρρήσεις ἢ μητέρα μου : θά μελανιάζῃ τά ροῦχα του, ἔλεγε ἢ μάννα μου.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τελικά, ἡ ἐπιμονή σου θὰ ἐνίκησε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅπως πάντα. Ὁ ἐπιμένων νικά καί ὁ πατέρας μου ἐθυσίασε τήν δραχμή καί μοῦ ἀγόρασε στυλογράφο. Γιά νά τοῦ περάσω μιὰ πέννα - τότε βάζαμε στούς στυλογράφους πέννες συνηθισμένες - χάλασα τρεῖς πέννες, γιατί δέν ἔσφιγγε καλά καί ἐχρησιμοποίησα μιὰ τανάλια καί τελικά τό κατάφερα. Ὁ στυλογράφος μου ἦτανε ἐν τάξει.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί ἔγραφες μέ στυλογράφο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐγραφα βέβαια. Φυσιικά οἱ συμμαθηταί μου, πού κουβαλούσανε μαζί τους καλαμαράκι μέ μελάνι καί κονδυλοφόρο, εἶχανε σκάσει ἀπό τήν ζήλεια τους. Δός μου κι' ἐμένα νά γράφω... μοῦ λέγανε ὅλοι. Ἐγώ καμαρώνοντας τόν ἔδινα πρόθυμα καί φυσιικά μοῦ τόν χαλάσανε. Τό μελάνι δέν κατέβαινε στό πεννάκι. Ἐτίναζα λοιπόν τόν στυλογράφο καί ἔπεφταν μερικές σταγόνες μελάνι στό τετράδιό μου... "Ἐτσι γλήγορα τόν βαρέθηκα καί ξαναγύρισα στό παλαιό σύστημα τῆς πέννας.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ἐτσι συμβαίνει πάντοτε. Ὅλες οἱ μεγάλες ἐφευρέσεις δημιουργοῦν θύματα. Ὅμως νομίζω ὅτι μποροῦμε νά διακόψωμε λίγο, γιά νά θυμηθοῦμε κανένα παλαιό τραγοῦδι.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Αὐτό τό ἄχ, ἔσαν τό πῶ...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σχετικά μέ τούς στυλογράφους, μοῦ εἶχανε διηγηθεῖ μιὰ ἀθημαϊκή ἱστορία, γιά κάποιον ἀθηναῖο, πού εἶχε δημοσιεύσει μιὰ μικρή ἀγγελία σέ μιὰ ἐφημερίδα : Ἀμερικανική ἐφεύρεσις. Ἀνεκαλύφθη νέος τρόπος γραφῆς, χωρίς στυλογράφους, κονδυλοφόρους, μελάνην καί μουντζουρώματα. Τό μυστικόν ἀποκαλύπτεται ἀντί μιᾶς δραχμῆς εἰς τήν κατωτέρω διεύθυνσιν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, πραγματική εἶναι αὐτή ἡ ἱστορία. Βρέθησαν πολλοί πού ἔστειλαν τό φράγκο τους καί πήραν τήν ἴδια ἀπάντησι : Γράφετε μέ μολυβδοκόνδυλον...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σκέψου, πόση άφέλεια έβασίλευε τότε στόν κόσμο. "Αλλα είδη πού έχουν εξαφανισθει από τά παλαιά χρόνια ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ένα είδος κωμικότατο : Τά νυκτικά, τά άνδρικά νυκτικά έννοω. Τά θυμάσαι ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πώς δέν τά θυμάμαι ; "Ασε πού κι'έγώ σέ νεαρότατη ηλικία φοροούσα νυκτικό, μακρώ και ποδήρες όπως λέγανε τότε, μά θυμάμαι και ~~καί~~ τόν πατέρα μου πού γύριζε μέσα στό σπίτι μέ τό νυκτικό του σαν φάντασμα. Πότε έφθασαν οί πυτζάμες στην 'Αθήνα ; Είναι γνωστό άραγε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί βέβαια είναι γνωστό. Πρώτα πρώτα δέν λέγεται πυτζάμα, αλλά όρθότερα πατζάμα, λέξις ίνδιάνικη πού σημαίνει ένδυμα τών ποδών.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ναί, αυτό τό φανταζόμουνα ότι από τίς 'Ινδίες θά ήρθε αυτό τό ροϋχο στην Ευρώπη.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τό σπουδαιότερο είναι ότι δέν ήρθε, στην 'Αθήνα τουλάχιστον από έμπόρους, αλλά από ιδιωτες πού είχανε φίλους και συγγενεις στην Καλιούτα τών 'Ινδιών, στην 'Αγγλία και στην Αίγυπτο.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Έτσι τό νυκτικό έξοστρακίσθηκε σιγά σιγά, γιατί όλοι βρήκανε αυτό τό ροϋχο πιο λογικό και πρακτικό. Καί μαζί μέ τό νυκτικό, χάθηκε και ό σκουφος πού φορούσανε την νύχτα στό κρεβάτι οί άνδρες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φαντάσου τί κωμικό θέαμα, νά κοιμούνται οί άνδρες μ'ένα σκουφι στό κεφάλι τους.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Υπήρχε μία παλαιά ίατρική θεωρία ότι τό κεφάλι γυμνό, τόσες ώρες την νύχτα, μπορούσε νά φέρη συνάχι και κουολόγημα. Βλέπεις δέν είχανε και θερμανσι τότε τά σπίτια
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έτσι είναι. "Όμως ένα είδος πού δέν χάθηκε, πού δέν εξαφανίσθηκε στην εποχή μας, ένα είδος παλαιό, παλαιότατο μάλιστα, είναι τά τσιμπιδάνια τών φρυδιών...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μή μου πῆς ὅτι οἱ παλαιές ἀθηναῖες εἶχανε τσιμπιδάνια γιὰ τὰ φρύδια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνο οἱ ἀθηναῖες οἱ παλαιές ; Τὰ τσιμπιδάνια τῶν φρυδιῶν εἶναι γνωστά ἐδῶ καί χίλια πεντακόσια χρόνια ἀπό τό Βυζάντιο

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μάλιστα, τώρα τό θυμᾶμαι γιατί μου τό ἔχεις ξαναπεῖ. Βρέθη-
καν σατυρικοί στίχοι, γραμμένοι στό Βυζάντιον στά 1400, πού
λένε γιὰ τίς εὐγενέστατες ἀρχόντισσες τοῦ Βυζαντίου :

Τὰ πρόσωπά τους ζωγραφίζουν - κι' ὀλοένα τὰ πλουμίζουν
κι' ἔχουσι καί τσιμπιδάνια - νά μαδίζουν τὰ φρυδάκια...

Στό Βυζάντιον, ἐδῶ καί χίλια πεντακόσια χρόνια. Μά καί στήν
Γαλλία τῶν Λουδοβίκων τοῦ δεκάτου πέμπτου καί δεκάτου ἑβδό-
μου αἰῶνος, οἱ δούκισσες καί πριγκιπέσσες, τὰ μαδοῦσαν τὰ
φρύδια τους γιὰ νά τὰ κάνουν καμπυλωτά σάν καμάρες. Μά για-
τί νά πᾶμε τόσο μακριά ; Ἔχομε μιά παλαιότατη κρητικὴ
μαντινάδα πού τό ἀναφέρει αὐτό :

Καμαροφρύδα

~~Καμαροφρύδα~~ ὁμορφη - μή μέ τηρᾶς ἐμένα

γιατί θωρῶ τὰ φρύσια σου - ποντικοφαγωμένα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' ὅμως ὑπῆρξε μιά ἐποχή, πού ἡ μόδα ἤθελε τὰ γυναικεῖα
φρύδια μαῦρα, κατὰμαυρα, πυκνά σάν βουρτσάκια τῶν δοντιῶν
καί μάλιστα, σμιχτά. Θυμήσου τό παλαιό ἀθηναϊκὸ τραγουδάκι.

Μέσα στά ματοκλάδια σου, ἂν πέσω θά γλυτώσω

ἀλλὰ στά φρύδια σου ἂν μπλεχτῶ, ἐκεῖ θά τὰ κορδώσω.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Νομίζω πὼς ἡ Κλειώ μπορεί να μᾶς ξεκουράσῃ λιγάκι μέ κανένα
τραγουδι, ὅχι καί τόσο παλαιό, μά κάπως μεταγενέστερο καί γιὰ
νά εὐλογήσωμε τὰ γένεια μας, ἄς διαλέξωμε κάτι πού νά εἶναι
δικό μας... Νά γιατί ἀκόμη σ' ἀγαπῶ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Νά γιατί ἀκόμη σ' ἀγαπῶ
Νά γιατί ἀκόμη σέ λατρεύω

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πόσα πράγματα γεννήθηκαν στην σύγχρονή μας εποχή και πόσα σβήσανε, πεθάνανε, εξαφανίσθηκαν... Θυμάσαι τὰ στιβάλια ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τά άνδρική ένεύνα παπούτσια μέ τὰ λάσπεχα στά πλάγια ; Πώς δέν τὰ θυμάμαι ; Νομίζω ότι ποῦ και ποῦ βρίσκεις κανέναν παλαιό άθηναίτο πού νά φοράη στιβάλια.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν μπόρεσα ποτέ μου νά ανακαλύψω γιατί τὰ στιβάλια τὰ λέγανε οί παλαιοί άθηναίτοι και καραμάντουλα. "Ισως, λέω μέ ~~εξ~~ τόν νοῦ μου, νά ήτανε κανένας παλαιός ύποδηματοποιός όνόματι Καραμάντουλας πού τὰ έφτιανε.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δέν άποικλείεται. Πάντως, ή όνομασία τους Καραμάντουλα, ύπάρχει και σέ στίχους του Σουρής.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό θυμάσαι κι' αυτό ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ε, πώς δέν τό θυμάμαι ; "Όταν ένηλικιώθηκε ό τότε ~~διαδόχος~~ διάδοχος Κωνσταντίνος, νομίζω στά 1886, ό βασιλεύς Γεώργιος ό πρώτος, έδωσε ένα μεγάλο άνακτορικό χορό στον όποϊον έναλεσε και όλους τους δημάρχους της Ελλάδος. Και έγραφε τότε ό Δουρής, συμβουλές προς τους βλαχοδημάρχους :
- Πās δήμαρχος, έρχόμενος στοῦ Παλατιοῦ τόν μπάλλο
 όφείλει τὰ τσαρούχια του νά βγάλη, δίως άλλο
 κι' ές βάλη καραμάντουλα, ή ό τι άλλο λάχη
 άλλέως θ' άποβά λεται, καιήν καιως έν τάχει...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάνιο. Αρχίζω νά έχω μεγάλη εκτίμησι στην μνήμη σου. Θα προσπαθήσω γά μή σου κάνω ποτέ μου καιό, γιατί θα τό θυμάσαι αιωνίως...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Νά λοιπόν πού έχω ένα κέρδος από την μνήμη μου. "Όμως τώρα θα δοκιμάσωμε και την μνήμη της Κλειώς, παρακαλώντας την νά μάς π ή ένα παλαιό εϋθυμο τραγοϋδι, τό 'Αντιέ Μιμή...
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) 'Αντιέ Μιμή...